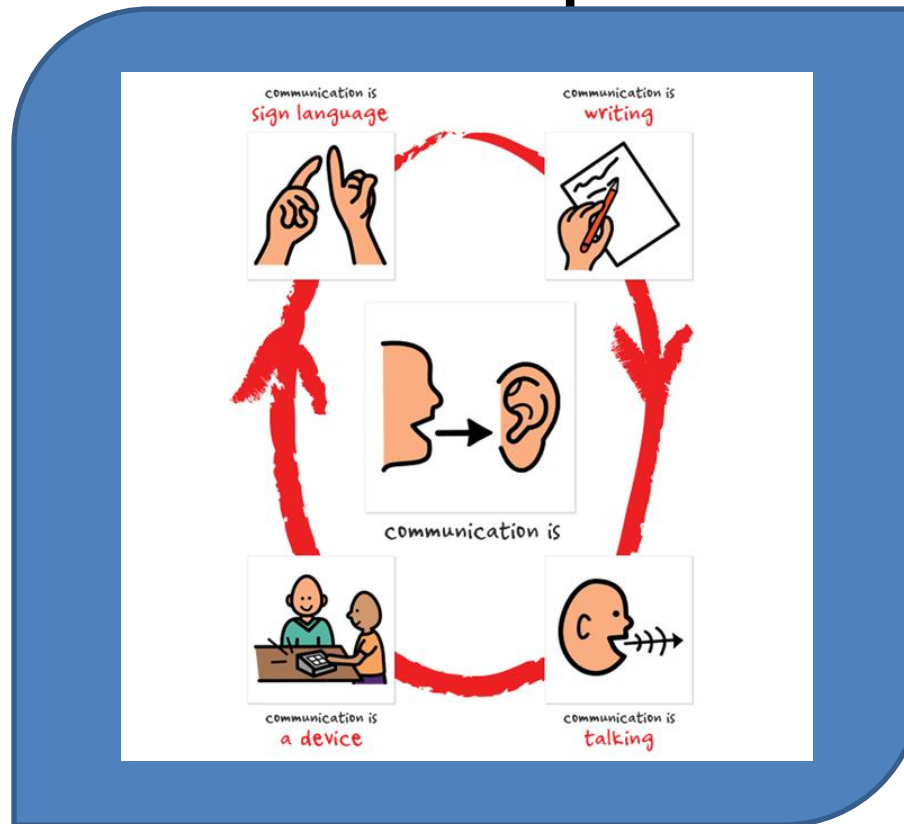


Komunikační přístupy ve školách pro SP



1 Orální metoda

Cílem je:

- formovat mluvenou řeč
- aktivizovat zbytky sluchu
- *druhy orálních metod:* auditivně - verbální, auditivně - orální, mateřská reflexní metoda van Udena

Zásady orální metody:

- dítěti je exponováno slovo v mluvené a písemné podobě
- nové slovo by mělo zapadnout do kontextu navozené situace
- stálé vystavování dítěte mluvené řeči, nejen ve školním prostředí

Důvody pro orální metodu:

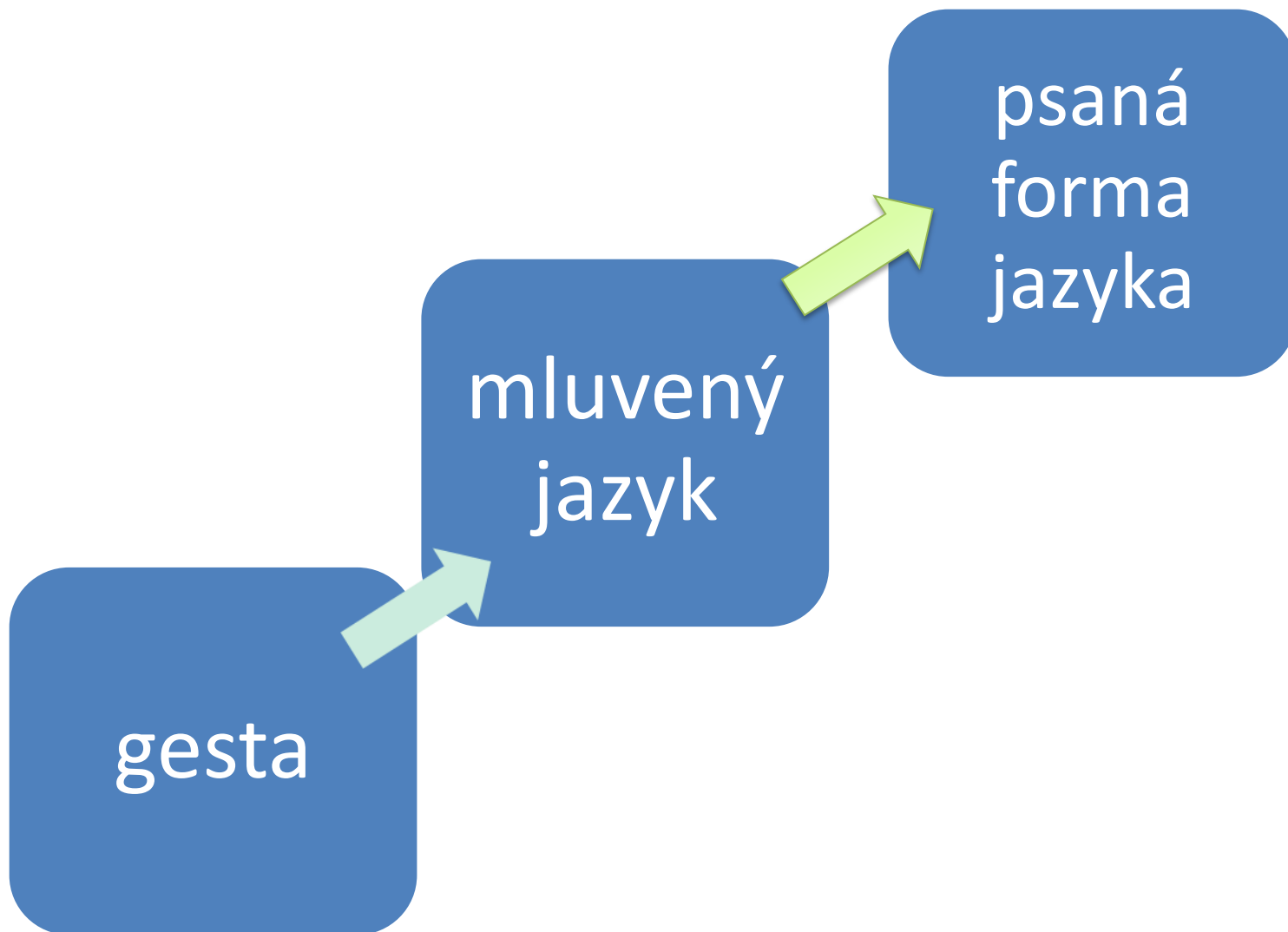
- snadnější interkulturní komunikace - proniknutí do kultury majoritní společnosti
- využití moderních kompenzačních pomůcek
- tvrzení, že rozvoj myšlení je závislý na kvalitě mluvené řeči – NEPLATÍ

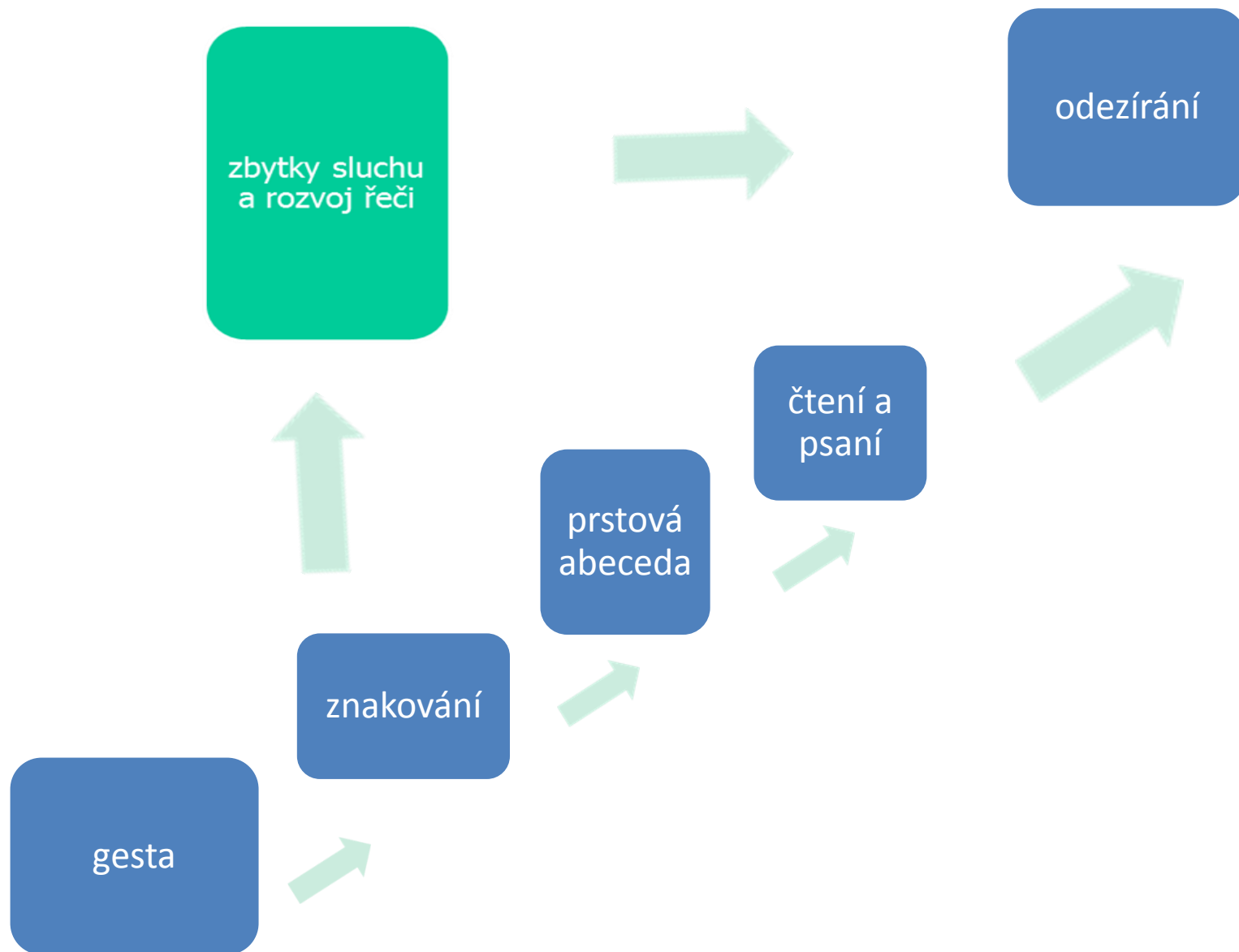
Důsledky striktní orální metody:

- zhoršení úrovně řeči u jedinců se SP ve všech jazykových rovinách
- osoby se SP dosahují horších výsledků zejména v oblasti, kde mluvený jazyk slouží jako jediný prostředek získávání informací

2 Totální komunikace

- TK je filozofie určitého způsobu myšlení – *Roy Holcomb* (1968, USA)
- TK je způsob komunikace – neslyšící i slyšící se chtějí vzájemně co nejlépe pochopit
- TK je praktická metoda pro navázání komunikace s neslyšícími (neslyšící i slyšící použijí všechny dostupné prostředky k porozumění)





Prostředky dorozumívání v rámci TK v ČR:

- pomocné artikulační znaky – vizuální kontakt
- pantomima, mimika, dramatizace
- prstová abeceda
- mluvený jazyk – mluva, odezírání, čtení, psaní
- všeobecně užívaná gesta, postoj těla
- český znakový jazyk, znakovaná čeština

Kritika TK (Pulda, 1999):

- děti sledují jenom ruce – nenaučí se srozumitelně mluvit ani odezírat
- mnozí učitelé nedokáží současně mluvit a znakovat
- je zanedbána raná sluchově – řečová výchova
- zisk ze slyšení se ztrácí, připojí-li se „posunky“

3 Bilingvální přístup

- komunikace sluchově postižených, kdy je přenos informací ve dvou jazykových kódech

znakový jazyk neslyšících

x

mluvený jazyk majoritní společnosti

- **Bilingvismus simultánní:** Jedinec se oba jazyky učí současně (ve stejnou dobu).
- **Bilingvismus sekvenční:** Jedinec se učí druhý jazyk až ve chvíli, kdy první jazyk už ovládá.

System bilingvální komunikace

(Krahulcová)

- mluvenou řeč nelze zvládnout bez současného vyučování ZJ
- ZJ zajišťuje přirozené podmínky jazykového vývoje
- užívání ZJ neomezuje potřebu neslyšícího dítěte dorozumívat se
- cílem bilingválního vyučování neslyšících dětí je normální jazykový vývoj v atmosféře porozumění a úspěchu

Výhody bilingválního vzdělávání:

- větší schopnost kreativního myšlení
- větší kognitivní a jazyková variabilita
- větší schopnost při tvoření představ
- ...

(Jabůrek 1998, s. 8)

Schéma struktury a vývoje bilingvální komunikace

- znakový jazyk (*neomezený vývoj*) (Bouvet 1990)
- psaná podoba jazyka (*neomezený rozvoj s podporou ZJ*)
- orální řeč (*omezený rozvoj kvůli senzorické bariéře*)

Podmínky pro realizaci bilingválního přístupu (Domancová)

- realizace výzkumu teorie ZJ a tvorba metodik aplikace ZJ v procesu výchovy a vzdělávání neslyšících
- přirozené akceptování společenství SP a jejich jazyka

- akceptování bilingvního přístupu ze strany rodičů
- příprava pedagogických pracovníků
- nové kurikulum
- zabezpečení přirozeného kontaktu mezi neslyšícími a slyšícími osobami
- víra v úspěch bilingvního vzdělávání

Neslyšící učitel

- kvalitní jazykový vzor
- plní sociálně-kulturní a psycho-emocionální identifikační funkci
- je důvěrníkem dětí a usnadňuje jim vyrovnat se s postižením a přizpůsobit se životu menšiny ve většinové společnosti

(Chlumecká)

- JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima, 1998
- KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum, 2002
- PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU, 1994
- PULDA, M. *Včasná sluchově řečová výchova malých sluchově postižených dětí*. Brno: MU, 2002
- EVANS, L. *Totální komunikace, struktura a strategie*. 1. vydání, Hradec Králové : Pedagogické centrum, 2001, s. 89. ISBN 80-238-7915-4.